گزارش «ایران» از اعتبارات پژوهشی در برنامه چهارم توسعه

جایگاه پژوهش در نگاه مسئولان

پژوهش و فناوری واژه هایی سرنوشت ساز برای توسعه کشورها قلمداد می شوند. کشورهای توسعه یافته با برنامه ریزی منسجم و اعتبار بخشی به تحقیقات علمی در دنیایی که دیگر برتری در آن به یافته های علمی است نه سلاح های جنگی، گوی سبقت را از سایر رقیبان ربوده و جایگاه خود را روز به روز مستحکم تر می کنند. در این گزارش به بررسی وضعیت بودجه های پژوهشی در ایران و سرانجام آن در برنامه چهارم توسعه می پردازیم.

دانش راد

ایران که پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی و پس از جنگ تحمیلی، گام های بلندی به سوی خودکفایی برداشت، پژوهش را در سال های اخیر به یکی از موضوع های اصلی تبدیل کرده است. سیاستگذاران کشورمان به خوبی به جایگاه پژوهش پی برده اند و به همین دلیل در برنامه های سوم و چهارم توسعه و همچنین سند چشم انداز بیست ساله، تحقیقات و فناوری را به شدت مورد توجه قرار داده اند.

با دقت در برنامه چهارم توسعه کشور که برنامه ای مبتنی بر دانایی است می توان به جایگاه پژوهش در نگاه مسئولان سیاستگذار نظام پی برد اما آنچه در این بین اهمیت بسزایی دارد، اجرایی کردن مفادی است که در این برنامه و سند چشم انداز بیست ساله نظام بر آن تأکید شده است.

برنامه چهارم توسعه که انتظارش از جامعه علمی ایران صعود به جایگاه رفیع علمی در منطقه است، تنها در سایه تحقق مفاد آن امکانپذیر است. سهم پژوهش در برنامه چهارم توسعه نظام ۳ درصد تولید ناخالص ملی درنظر گرفته شده است که این ۳ درصد ۵ سال این برنامه باید محقق شود.

■ بودجه های پژوهشی در سال ۱۳۸۵

محمد مهدی زاهدی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری در ابتدای هفته پژوهش سال ۱۳۸۴ گفته بود: پیشنهاد وزارت علوم برای اعتبارات پژوهشی در سال ۱۳۸۵ همان پیشنهاد قانون برنامه چهارم توسعه کشور است. طبق این برنامه برای سال دوم برنامه حدود ۱/۲۵ درصد تولید ناخالص ملی باید صرف پژوهش شود و بر همین اساس وزارت علوم برنامه خود را به سازمان مدیریت اعلام کرده است. اگر سازمان مدیریت این اعتبار را به درستی در لایحه

مبلغ پیشنهادی برای پژوهش در سال ۸۶ معادل ۲ هزار و ۱۳۰ میلیارد تومان از بودجه های سهم دولتی و ۴۸۵ میلیارد تومان درآمد عملیاتی شرکت های دولتی اعلام شده است، ارقام برآورد شده با موافقت ریاست جمهوری مواجه شده است

بودجه لحاظ کند به وضع طبیعی در پژوهش خواهیم رسید. در فصل بودجه سال ۱۳۸۵ رقم بودجه پژوهشی در کل کشور نه تنها افزایش نیافت بلکه کاهش نیز پیدا کرد. متأسفانه اعتبارات پژوهشی از بخش هایی بود که همگام با انتظارات تعیین اعتبار نشد و قربانی شد. بر اساس این برنامه همانطور که زاهدی گفته بود اعتبار تحقیقات باید به رقم ۱/۲۵ درصد تولید ناخالص ملی می رسید که اینگونه نشد. هرچند نکته قابل توجه در بودجه های پژوهشی سال دوم برنامه چهارم توسعه افزایش قابل ملاحظه اعتبارات تحقیقاتی دانشگاه ها بود.

کوتاهی ای که در تخصیص اعتبار به بخش پژوهشی کشور در دولت های مختلف صورت گرفته، رهبر معظم انقلاب اسلامی را نیز به انتقاد از این امر واداشت. رهبر معظم انقلاب اسلامی در پائیز امسال در جمع رؤسای دانشگاه ها، مؤسسات آموزش عالی و مراکز تحقیقاتی سراسر کشور، دولت، شورای عالی انقلاب فرهنگی و مجامع تصمیم گیر و تصمیم ساز را مسئول ترسیم فرآیند رشد علمی در کشور برشمردند و تأکید کردند: باید میزان بودجه ای که در برنامه چهارم توسعه از تولید ناخالص ملی برای تحقیقات در نظر گرفته شده است، تأمین شود زیرا در غیر این صورت، امکان رشد علمی به وجود نمی آید.

پس از اظهارات رهبر معظم انقلاب که حجت را بر مسئولان امر تمام کردند، وزارت علوم که خود بارها و بارها از کاهش بودجه های تحقیقاتی به طور هشدار آمیز انتقاد کرده بود، بر اجرای فرامین رهبری تأکید کرد. در جلسه هیأت دولت نیز بر سخنان رهبر معظم انقلاب از سوی برخی وزیران تأکید و مقرر شد وزارتخانه های مختلف راهکارهای اجرایی فرمایشات مقام معظم رهبری را در امر پژوهش ارائه کنند.

وزیر علوم در این زمینه به «ایران» می گوید: رهبر معظم انقلاب اسلامی همیشه و در همه حال توجه ویژه ای به دانشگاهیان و بحث تولید علم و جنبش نرم افزاری داشته اند. رهبر معظم انقلاب نکاتی را در سال جاری به دولت و دانشگاهیان متذکر شده اند که بسیار سرنوشت ساز است و باید اجرایی شود. رهبری تأکید داشتند ریسک و خطرپذیری در تحقیقات باید به یک فرهنگ تبدیل شود و دولت نباید از این که سرمایه اش در زمینه تحقیقات نتیجه روشنی نداشته باشد، نگران باشد. رهبر معظم انقلاب صریحاً اعلام کردند که در امر تحقیقات باید شجاعت داشت. همچنین حضرت آیت الله خامنه ای به طور صریح به دولت تذکر دادند که در بحث بودجه های پژوهشی کل کشور غیر قانونی عمل کرده است. متأسفانه در بحث بودجه های پژوهشی از آنچه در برنامه چهارم توسعه عنوان شده، عقب تر هستیم. در برنامه چهارم توسعه تأکید شده است که امسال باید سهم تحقیقات از تولید ناخالص ملی به ۱/۲ درصد برسد اما بر اساس آمار موجود این رقم به ۰/۴۷ درصد کاهش یافته است. هرچند در سال جاری بودجه های تحقیقاتی دانشگاه ها افزایش ۳ برابری داشته است اما همچنان در سهم کل پژوهش کشور از تولید ناخالص ملی عقب هستیم و چون وزارت علوم متولی امر تحقیقات و فناوری است نگران این امر هستیم و درصدد رفع آن برخواهیم آمد.

■ وضع بودجه پژوهشی کشور

منصور کیگانیان معاون پژوهش و فناوری وزارت علوم در گفت وگویی با «ایران» اعلام کرد: بودجه های پژوهشی در انتهای برنامه باید به ۲ درصد تولید ناخالص ملی و یک درصد درآمدهای شرکت های خصوصی برسد. با توجه به این موضوع، باید در سال جاری ۱/۲۵ درصد تولید ناخالص ملی به پژوهش اختصاص می یافت اما در حال حاضر تنها یک سوم از این رقم محقق شده است. معاونان وزارتخانه های مختلف کشور نیز از این موضوع ابراز نگرانی کرده اند. رهبر معظم انقلاب نیز در دیدار رؤسای دانشگاه ها با ایشان گلایه خود را از این موضوع اعلام کرده بودند. مقام معظم رهبری اعلام کرده اند تنها ۴۵ صدم درصد تولید ناخالص ملی سهم پژوهش کل کشورمان برنامه ریزی شده است. بررسی های ما نیز نگران کننده است. با توجه به این که مقام معظم رهبری تأکید داشتند که پائین آمدن این رقم خلاف قانون است، در متمم بودجه برای این موضوع برنامه ریزی صورت گیرد. ریاست جمهوری نیز قول داده اند سهم پژوهش در متمم بیشتر شود. در غیر این صورت در زمینه پژوهش در حال سقوط هستیم.

دکتر حسین ملک افضلی معاون پژوهشی وزارت بهداشت نیز به «ایران» در زمینه بودجه های پژوهشی سال جاری می گوید: کل بودجه پژوهشی سال جاری در قدر مطلق نسبت به سال ۸۴ کاهش پیدا کرده و درصد آن نیز نسبت به تولید ناخالص ملی به شدت افت کرده است از همین رو نیازمند ۳ برابر شدن این بودجه در بخش متمم هستیم. امسال ۹۰۰ میلیارد تومان بودجه به بخش پژوهش در ۲ بخش پزشکی و غیرپزشکی تخصیص یافته بود که این میزان ۰/۴۵ درصد تولید ناخالص داخلی را تشکیل می دهد. او درباره افزایش بودجه تحقیقات دانشگاه ها می گوید: با وجود این که بودجه دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی علوم پزشکی کشور افزایش یافته و از ۳۰۰ میلیارد ریال به ۷۰۰ میلیارد ریال افزایش پیدا کرده است اما نکته مهم این است که تا سال گذشته دانشگاه ها و مراکز پژوهشی یارانه ارزی داشتند و از آن برای خرید کتاب ها و ژورنال و اعزام هیأت علمی به فرصت های مطالعاتی استفاده می شد در حالی که امسال این بودجه حذف شده است. در واقع باید درصد قابل توجهی از افزایش بودجه صرف این هزینه ها شود که این میزان در حدود ۲۰۰ میلیارد ریال برآورد می شود. ۵۰۰ میلیارد ریال افزایش بودجه پژوهشی با احتساب تورم، افزایش حقوق و استفاده از اعتبارات در واقع تغییر معناداری نسبت به سال گذشته نداشته است و با کاهش ۲۰ تا ۳۰ درصدی در بخش بودجه پژوهش علوم پزشکی مواجه بوده ایم.

دکتر محمود احمدی نژاد نیز توجه به بودجه های پژوهشی و تحقیقات را بارها و بارها در سال جاری در دیدار با دانشگاهیان و دولتمردان مورد تأکید قرار داد. رئیس جمهوری ایران علاوه بر تأکید بر بودجه های پژوهشی بر توجه به فناوری های نوین نیز تأکید کرد. احمدی نژاد اعلام کرد: هر دانشگاهی که دیدگاه های نو در خصوص صنعت کشور و فناوری نوین در مسائل مختلف ارائه کند، دولت خارج از نوبت با اختصاص بودجه به آنان کمک شایانی خواهد کرد.

در راستای افزایش بودجه های پژوهشی سال ۱۳۸۶، رئیس جمهوری نیز این امر را پذیرفته است اما ظرفیت سازی برای بودجه های پژوهشی و مدیریت صحیح را مورد تأکید قرار داده است.

■ بارقه های امید در افزایش بودجه های پژوهشی سال ۱۳۸۶

رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار اعضای هیأت علمی دانشگاه ها با ایشان، شکستن مرزهای کنونی علم و رسیدن به جایگاه اول علمی جهان در ۵۰ سال آینده را آرمانی تحقق یافتنی برشمردند و تأکید کردند: دستیابی به این هدف بسیار ارزشمند مستلزم باور به «توانایی ملی و استعداد ایرانی»، برنامه ریزی برای استفاده صحیح از امکانات و استعدادهای طبیعی کشور و گرفتن درس های امیدآفرین از تجربه های موفق ۲۷ سال اخیر است. رهبر انقلاب اسلامی افزودند: البته برداشتن گام جدید مستلزم پیمودن راه های طی شده علمی است اما هیچ گاه نباید ذهن ما از جست وجو برای یافتن راه های کشف نشده و بکر محروم کرد و دانشمندان ما برای رسیدن به مرزهای جدید علم، باید به مسیرهایی فکر کنند که تاکنون ذهن بشر از کشف آنها ناتوان مانده است. ایشان، هدفدار شدن تحقیقات و انطباق آنها با نیازهای کشور را از دیگر مسائل ضروری دانستند و افزودند: نظام اعطای امتیازات علمی باید بر عواملی مانند پژوهش های مورد نیاز بخش های مختلف کشور و تحقیقات تکمیلی منطبق شود.

فرمایشات رهبری مبنی بر دستیابی به جایگاه رفیع علمی در ۵۰ سال آینده و تهیه نقشه جامع علمی، دولتمردان را بر آن داشت تا نسبت به بسترسازی در این زمینه تلاش خود را پی بگیرند. تحقق افزایش بودجه های پژوهشی که یکی از عوامل لازم برای تحقق این امر است در دستور کار دولت قرار گرفت. در همین راستا در سومین جلسه شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری که به ریاست دکتر محمود احمدی نژاد برگزار شد، مقرر شد کل بودجه پژوهشی سال آینده تحت نظارت رئیس جمهوری و شورای عالی تنها در یک ردیف مستقل قرار گیرد. ضمن این که تدوین نظام مدیریت اطلاعات فناوری و علمی کشور نیز مورد تأکید قرار گرفت.

پس از این جلسه، بارقه های امید برای افزایش بودجه های پژوهشی بوجود آمد. دکتر منصور کیگانیان در این زمینه به «ایران» می گوید: درصد سهم تحقیقات از بودجه عمومی کل GDP برای سال آینده با احتساب در آمد عملیات شرکت ها جمعاً ۱/۲۶ درصد برآورد شده است. در صورتی که از این مبلغ سهم شرکت ها را کسر کنیم، ۱/۰۳ درصد سهم پژوهش از تولید ناخالص ملی در سال آینده خواهد بود. پس از تذکرات مقام معظم رهبری مبنی بر افزایش بودجه تحقیقاتی کشور، کار گروه مشترکی با کمک سازمان مدیریت و برنامه ریزی و با حضور نمایندگان سایر سازمان ها و وزارت خانه ها تشکیل شد. در این کار گروه اعداد و ارقام مربوط به بودجه پژوهشی سال آینده بررسی شد و در این زمینه به اتفاق نظر رسیدیم. این رقم با افت شدیدی همراه بود به طوری که بدون احتساب رقم درآمدهای اختصاصی و درآمدهای عملیاتی شرکت ها، ۵۴ صدم درصد GDP و با احتساب این موارد تنها ۶۴ صدم درصد GDP در لایحه بودجه به پژوهش اختصاص یافت. مبلغ پیشنهادی برای پژوهش در سال ۸۶ معادل ۲ هزار و ۱۳۰ میلیارد تومان از بودجه های سهم دولتی و ۴۸۵ میلیارد تومان درآمد عملیاتی شرکت های دولتی اعلام شده است. ضمناً ارقام برآورد شده با هماهنگی در شورای عتف (شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری) در حضور رئیس جمهوری صورت گرفته است و موافقت ریاست جمهوری را نیز به دنبال دارد. همچنین این رقم معادل با ظرفیت پژوهشی کشور تنظیم شده و واقع بینانه است. اگر چه مبلغ برآورد شده برای سهم پژوهش تا فرمایشات مقام معظم رهبری بر اختصاص ۳ درصد GDP به تحقیقات فاصله دارد، اما این مقدار بسیار متواضعانه در نظر گرفته شده است و برای رسیدن به اهداف اولیه پژوهشی در حال حاضر مناسب به نظر می آید.

ردیف	عنوان رشته شغلی	محل جغرافیایی خدمت	تعداد مورد نیاز	جنسیت: مرد	جنسیت: زن	شرایط احراز	گروه شغلی
۱۸	کارشناس امور اداری	تهران (حوزه ستادی)، مشهد، اهواز، تبریز، بوشهر، ارومیه،اردبیل، سنندج (هرکدام یک نفر)	۸ نفر	×	×	دانشنامه لیسانس یا فوق لیسانس با دکترا در یکی از رشته های تحصیلی مدیریت گرایشهای (بازرگانی، دولتی، اقتصادی، صنعتی، پرسنلی، اجرایی، رفاه، بیمه، برنامه ریزی آموزشی)، مهندسی صنایع، برنامه ریزی آموزشی، مدیریت سیستم و بهره وری	۸
۱۹	کاردان امور اداری	فرودگاه امام خمینی (ره)(۳ نفر)، تهران (حوزه ستادی) (۱ نفر)	۴ نفر	×	×	گواهینامه فوق دیپلم یا دانشنامه لیسانس در یکی از رشته های تحصیلی مدیریت گرایشهای (بازرگانی، دولتی، اقتصادی، صنعتی، پرسنلی، اجرایی، رفاه، بیمه، برنامه ریزی آموزشی)، مهندسی صنایع، برنامه‌ریزی آموزشی، مدیریت سیستم و بهره وری	۷
۲۱	مامور حراست (۳)	فرودگاه امام خمینی (ره) (۳ نفر)، ساری (۱ نفر)	۴ نفر	×		دانشنامه لیسانس یا فوق لیسانس یا دکترا در یکی از رشته های تحصیلی مدیریت (کلیه گرایشها)، علوم اجتماعی، برنامه ریزی علوم اجتماعی، پژوهشگری علوم اجتماعی، خدمات اجتماعی، مردم شناسی جمعیت شناسی، تحقیق در ارتباطات اجتماعی، علوم سیاسی، حقوق، روانشناسی (کلیه گرایشها)، برنامه ریزی آموزشی، تحقیقات آموزشی، تکنولوژی آموزشی، مدیریت آموزشی و مدیریت برنامه ریزی آموزشی	۸
۲۲	مامور حراست (۱)	تهران (حوزه ستادی) (۷ نفر)، آبادان، زاهدان (هرکدام یک نفر)	۹ نفر	×		گواهی نامه فوق دیپلم یا دانشنامه لیسانس در یکی از رشته های تحصیلی مدیریت (کلیه گرایشها)، علوم اجتماعی، برنامه ریزی علوم اجتماعی، پژوهشگری علوم اجتماعی، خدمات اجتماعی، مردم شناسی جمعیت شناسی، تحقیق در ارتباطات اجتماعی، علوم سیاسی، حقوق، روانشناسی (کلیه گرایشها)، برنامه ریزی آموزشی، تحقیقات آموزشی، تکنولوژی آموزشی، مدیریت آموزشی و مدیریت برنامه ریزی آموزشی	۷
۲۳	کارگزین	تهران (حوزه ستادی) (۲ نفر)	۲ نفر	×	×	دانشنامه لیسانس یا فوق لیسانس یا دکترا در یکی از رشته های تحصیلی مدیریت گرایشهای (بازرگانی، دولتی، اقتصادی، صنعتی، پرسنلی، اجرایی، رفاه، بیمه، برنامه ریزی آموزشی)	۸
۲۴	کارشناس تحلیل گر سیستم	تهران (حوزه ستادی) (۱ نفر)	۱ نفر	×	×	دارا بودن مدرک تحصیلی لیسانس، فوق لیسانس یا دکتری در یکی از رشته های: مهندسی کامپیوتر گرایش (نرم افزار، سیستمهای نرم افزاری، نظریه های محاسبات و الگوریتم)، علوم کامپیوتر	۸
۲۵	کاردان انبارهای تخصصی	تهران (حوزه ستادی) (۱ نفر)	۱ نفر	×		گواهینامه فوق دیپلم در یکی از رشته های اپوینیک، الکترونیک هواپیمایی، مخابرات هواپیما، تعمیر و نگهداری هواپیما	۷
۲۶	کارشناس بررسی عملیات	تهران (حوزه ستادی) (۴ نفر)، فرودگاه امام خمینی (ره) (۲ نفر)	۶ نفر	×		دانشنامه لیسانس، فوق لیسانس یا دکتری در یکی از رشته های تحصیلی مدیریت صنعتی، مهندسی صنایع، علوم کامپیوتر (نرم افزار و سخت افزار)، مدیریت بازرگانی، آمار اقتصادی و اجتماعی، مدیریت اجرایی، توسعه اقتصادی و برنامه ریزی، برنامه ریزی سیستمهای اقتصادی	۸
۲۷	کارشناس فنی هواپیما	تهران (حوزه ستادی) (۱ نفر)	۱ نفر	×		دارا بودن دانشنامه لیسانس، فوق لیسانس یا دکتری در یکی از رشته های تحصیلی:مهندسی هوافضا (مهندسی فضایی)، الکترونیک هواپیما، تعمیر و نگهداری هواپیما، مهندسی برق، مهندسی پزشکی (بیومکانیک)، مکانیک، مکاترونیک	۸
۲۸	مسئول گزینش	تهران (حوزه ستادی) (۳ نفر)	۳ نفر	×		دانشنامه لیسانس یا فوق لیسانس یا دکترا در یکی از رشته های تحصیلی مدیریت (کلیه گرایشها)، علوم اجتماعی، برنامه ریزی علوم اجتماعی، پژوهشگری علوم اجتماعی، خدمات اجتماعی، مردم شناسی جمعیت شناسی، تحقیق در ارتباطات اجتماعی، علوم سیاسی، حقوق، روانشناسی (کلیه گرایشها)، برنامه ریزی آموزشی، تحقیقات آموزشی، تکنولوژی آموزشی، مدیریت آموزشی و مدیریت برنامه ریزی آموزشی	۸
۲۹	کارشناس بهداشت محیط	مهرآباد (۲ نفر)	۲ نفر	×	×	دارا بودن مدرک تحصیلی لیسانس یا فوق لیسانس دکترا در یکی از رشته های بهداشت محیط، بهداشت حرفه ای، حشره شناسی پزشکی و مبارزه با ناقلین، بهداشت عمومی، آموزش بهداشت ۲- دارا بودن مدرک تحصیلی فوق لیسانس در یکی از رشته های مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی به شرط دارا بودن لیسانس بهداشت و یا یکی از گرایشهای آن، آلودگی محیط زیست، مهندسی محیط زیست	
۳۰	مسئول خدمات مالی	تهران (حوزه ستادی) (۳ نفر)	۳ نفر	×	×	گواهینامه فوق دیپلم یا دانشنامه لیسانس در یکی از رشته های تحصیلی مدیریت گرایشهای (بازرگانی - دولتی - صنعتی - اقتصادی - خدمات بازرگانی و اداری)، حسابداری، مدیریت مالی، حسابداری و امور مالی، تسابرسی، کاربرد کامپیوتر در امور مالی	۷
۳۱	حسابدار (۱)	رشت (۲ نفر)، تهران (حوزه ستادی)، شهرکرد، بجنورد، ارومیه (هرکدام یک نفر)	۶ نفر	×	×	گواهینامه فوق دیپلم یا دانشنامه لیسانس در یکی از رشته های تحصیلی حسابداری، حسابرسی، مدیریت مالی، حسابداری و امور مالی، کاربرد کامپیوتر در امور مالی مدیریت گرایشهای (بازرگانی، دولتی، اقتصادی، صنعتی)	۷
۳۲	کارشناس برنامه و بودجه	تهران (حوزه ستادی) (۲ نفر)	۲ نفر	×	×	دانشنامه لیسانس، فوق لیسانس یا دکترا در یکی از رشته های تحصیلی اقتصاد، توسعه اقتصادی و برنامه ریزی، برنامه ریزی سیستمهای اقتصادی، علوم اقتصادی، مدیریت اقتصادی، اقتصاد نظری، حسابداری، مدیریت گرایشهای (بازرگانی - اقتصادی - سیستم و بهره وری، سیستمها، مالی)	۸
۳۳	کارشناس امور عمومی هواپیمایی	تهران (حوزه ستادی) (۱ نفر)	۱ نفر	×		دارا بودن دانشنامه لیسانس، فوق لیسانس یا دکتری در یکی از رشته های تحصیلی: تعمیر و نگهداری هواپیما، مکانیک	۸
۳۴	کارشناس امور سخت افزار رایانه	فرودگاه امام خمینی (ره) (۱۶ نفر)	۱۶ نفر	×	×	دارا بودن دانشنامه لیسانس، فوق لیسانس یا دکتری در یکی از رشته های مهندسی کامپیوتر (سخت افزار، نرم افزار، معماری کامپیوتر)	۸
۳۵	کارشناس الکترونیک هواپیمایی	زاهدان (۲ نفر)، بوشهر، اهواز، کرمانشاه، یاسوج، طبس، بندرعباس (هرکدام ۱ نفر)، مرکز آموزش فنون و خدمات هوایی اصفهان (۲ نفر)	۱۰ نفر	×		دارا بودن دانشنامه لیسانس، فوق لیسانس یا دکتری در یکی از رشته های تحصیلی: مهندسی برق (الکترونیک، مخابرات، کنترل ابزار دقیق)	۸
۳۶	کارشناس مراقبت پرواز	زاهدان، بندرعباس، کرمان،بوشهر (هرکدام ۲ نفر)، بیرجند (۱ نفر)	۹ نفر	×		دارا بودن دانشنامه لیسانس در رشته مراقبت پرواز	۸
۳۷	کاردان مراقبت پرواز	زاهدان، بندرعباس، لامرد، لار، کرمان، کیش، یم، بندرلنگه (هرکدام ۲ نفر)، بوشهر، جیرفت، رفسنجان، یاسوج، ایوموسی، ابرانشهر (هرکدام یک نفر)	۲۲ نفر	×		دارا بودن گواهی نامه فوق دیپلم در رشته مراقبت پرواز	۷
۳۸	کاردان الکترونیک هواپیمایی	بوشهر (۴ نفر)، آبادان، ایوموسی، اهواز، بندرلنگه، بیرجند، لار، لامرد، زاهدان، کرمان، بندرعباس، (هرکدام ۳ نفر)، ایلام، کیش، بجنورد، ابرانشهر، سنندج، یم، رفسنجان، زابل، زنجان، سهند، شاهرود، ایلام، گرگان، کیش (هرکدام ۲ نفر)، اراک، سراوان، طبس، کرمانشاه، یاسوج، خرم آباد، جیرفت، شهرکرد، سبزوار، سیرجان، مرکز آموزش فنون و خدمات هوایی شعبات شیراز، تبریز، اهواز (هرکدام ۱ نفر)	۷۱ نفر	×		دارا بودن گواهی نامه فوق دیپلم در یکی از رشته های تحصیلی: الکترونیک هواپیمایی، کامپیوتر (سخت افزار)، الکترونیک، مخابرات، اپوینیک	۷
۳۹	کاردان ارتباطات هواپیمایی	بندرعباس، زاهدان، بوشهر (هرکدام ۲ نفر)، ایلام، کیش، بیرجند، لامرد، آبادان (هرکدام ۱ نفر)	۱۱ نفر	×		دارا بودن گواهینامه فوق دیپلم یا دانشنامه لیسانس در یکی از رشته های تحصیلی: آمار (کلیه گرایشها)	۷
۴۰	کاردان آمار	تهران (حوزه ستادی) (۱ نفر)	۱ نفر	×	×	دارا بودن دانشنامه لیسانس، فوق لیسانس یا دکتری در یکی از رشته های تحصیلی: آمار (کلیه گرایشها)	۸
۴۱	کارشناس آمار موضوعی	تهران (حوزه ستادی) (۱ نفر)	۱ نفر	×	×	دارا بودن دانشنامه لیسانس یا گواهینامه فوق دیپلم در یکی از رشته های تحصیلی: مهندسی هوافضا (مهندسی فضایی)، تعمیر و نگهداری هواپیما، تعمیر و نگهداری هواپیما و بال گردان (مکانیک)، مهندسی نگهداری هواپیما، تعمیر فنی مکانیک (اتومکانیک)	۷
۴۲	کاردان فنی هواپیما	مرکز آموزش فنون و خدمات هوایی شعبه تهران (۳ نفر)، شعبه شیراز (۲ نفر)، شعبات مشهد، همدان، کرمانشاه (هرکدام ۱ نفر)	۸ نفر	×		دارا بودن دانشنامه لیسانس، فوق لیسانس یا دکتری در یکی از رشته های تحصیلی: مهندسی هوافضا (مهندسی فضایی)، تعمیر و نگهداری هواپیما، مکانیک	۸
۴۳	کارشناس فنی هواپیما	مرکز آموزش فنون و خدمات هوایی شعبه تهران (۳ نفر)، شعبات مشهد و بافرود نیشابور (هرکدام ۱ نفر)	۵ نفر	×			